

FOTO GETTY IMAGES/ DE LIMBURGER

MARCO VAN KAMPEN

Aan de kant

Wind

Zo'n 25.000 deelnemers, 2 miljoen bezoekers, 3500 journalisten en 400.000 euro aan enkel voorbereidingen. Het zijn duizelingwekkende cijfers voor een evenement dat vooral nog leeft als herinnering. De Elfstedentocht, want daar hebben we het over; werd 28 jaar geleden voor het laatst verreden. De kans op een vervolg wordt dankzij de klimaatverandering steeds kleiner. Toch wordt de schaatswedstrijd nog elk jaar voorbereid. Het kwik hoeft maar eventjes onder de nul te duiken en de Elfstedenvereniging – met 10 bestuurskrachten, een wagonlading aan vrijwilligers en 32.000 leden – schiet plotseling wakker. Rayonhoofden komen bij elkaar; draaiboeken worden afgestoft en de lijstjes met politie, brandweer en KNMI worden aangehaald. Ze gaan daarbij niet over één nacht ijs: de Elfstedentocht blijft immers de hoogmis van de schaatsmarathons, ook al is het een reliek uit het verleden. De voorzitter van de Elfstedenvereniging, Wiebe Wieling, mocht er nooit eentje uitschrijven. Deze winter is zijn laatste kans, hij stopt er na dit seizoen mee. De NOS interviewde hem pal naast de route. „De wind komt niet uit de goede hoek”, zei hij. Uit die opmerking sprak zowel teleurstelling als hoop. Teleurstelling, omdat de wind nu even de verkeerde kant uit waait. En hoop, omdat er kennelijk ook een juiste hoek bestaat, die de kansen op een *it giet oan* op zijn minst een klein beetje groter maakt. Zo kijk ik momenteel ook naar de wereld. Er waait een gure wind uit de verkeerde hoek. Maar die kan ook een keer omslaan.

REAGEREN?
 Marco.vankampen@delimburger.nl

rouwproces verandert. Je kunt spraakopnames van overledenen in knuffels monteren. Online te bestellen. Als je op een begraafplaats bentseert, is het je wellicht al opgevallen: QR-codes op grafstenen. Scan ze en je belandt op een herdenkingspagina vol vakantiefoto's of zelfs een afscheidsvideo. Het is mogelijk om op basis van je appgeschiedenis met een overledene een chatbox te genereren. De computer neemt dan eenzelfde schrijfstijl en karakter aan als je dierbare. Zo kun je ook na zijn of haar dood af en toe je ei kwijt. En vergetelheid is ons niet gegund; via gps-coördinaten zijn graven digitaal tot in de eeuwigheid terug te vinden. Joostens app FunePlan zal ook als een soort webshop functioneren. Je vult als het ware een winkel-

mandje met kist, bloemen, drukwerk en catering. Prijzen en agenda's van crematoria zijn gekoppeld aan de app. Een uitvaartondernemer verschaft je toegang en dan kun je direct een – wellicht zelfs je eigen – begrafenis bij elkaar winkelen. Joosten: „Efficiënt en transparant wat betreft het kostenplaatje.”

Levensverhaal

De modernisering ontlast ons vooral op praktisch niveau. Maar het schrijven van een persoonlijke grafrede? Dat lijkt toch een stuk complexer. „Een speech moet iemand vanuit verschillende hoeken belichten”, verklaart Van Noorden. Het levensverhaal dient persoonlijk en vooral realistisch te zijn. „Dan moet je juist, op een respectvolle manier, benoemen dat

Ik betwijfel of AI de creativiteit heeft om dat persoonlijke verhaal te vertellen.

Iris van Noorden, ritueel begeleider

„Iemand koppig was.” Grafredes vereisen een bepaalde symboliek, een thema. „Zo heb ik weleens Star Wars als rode draad gebruikt”, vertelt Van Noorden. „Ik betwijfel of AI de creativiteit heeft om dat persoonlijke verhaal te vertellen.” Voor nu gebruikt de ritueelbegeleider AI enkel als informatiebron. „Net als Google en Wikipedia.” Het blijft emotioneel zwaar om vlak na het verlies in gesprek te gaan met de uitvaartondernemer. Herinneringen op te halen. Een app of chatbox biedt een uitweg. Al is het de vraag of we die moeten nemen. „Het bespreken en schrijven van een toespraak is emotioneel, dat klopt”, geeft Van Noorden toe. „Maar het roept niet slechts verdriet op. Ook de liefde komt weer boven.”

Hoogleraar Janka Stoker over rol leiders in 2025

Wat doet macht met een mens? Die vraag fascineert hoogleraar Janka Stoker. „Macht is verslavend. Je denkt dat je iets heel goed kunt, omdat mensen dat ook alsmaar tegen je zeggen. Ze gaan ook anders tegen je doen.” In een turbulente tijd is het belangrijkste dat „leiders snappen dat mensen naar je kijken voor richting en houvast. Als je een vervelende boodschap hebt omdat het niet goed gaat, is het beter dat eerlijk te vertellen. Schijnhouvast is niet houdbaar.”

ECONOMIE // 16-17

Liverpool en ManUnited gelijk in gemakkelijk duel

Koploper Liverpool en het zwalkende Manchester United hebben in de stromende regen in een gemakkelijk duel gelijkgespeeld (2-2). De Nederlandse inbreng was groot op Anfield. Bij het Liverpool van trainer Arne Slot stonden de Oranje-internationals Virgil van Dijk, Ryan Gravenberch en de scorende Cody Gakpo (foto) in de basis. Bij Manchester United liet de Portugese coach Rúben Amorim Matthijs de Ligt in de verdediging beginnen. Joshua Zirkzee viel in bij United.

SPORT // 1

Bryan Linssen (34) keert bij NEC terug in eredivisie

Bryan Linssen gaat weer in Nederland voetballen. De 34-jarige aanvaller uit Neeritter ondertekent een contract voor anderhalf jaar bij NEC, de huidige nummer 12 van de eredivisie. Linssen, die eerder onder meer uitkwam voor Fortuna Sittard, MVV, VVV, Heracles, FC Groningen, Vitesse en Feyenoord, komt transfervrij over van de Japane club Urawa Red Diamonds, waar hij sinds medio 2022 speelde. De Limburger stond in de belangstelling van meerdere clubs.

SPORT // 3

'Fawlty Towers', van 'ramp' naar comedy van de eeuw

'Het verhaal zit vol met clichématige situaties en stereotiepe karakters en ik kan het niet anders zien dan een ramp.' Zo reageerde de verantwoordelijke bij de BBC op het eerste script van 'Fawlty Towers', eind 1974. De reeks wordt inmiddels vaak genoemd als de beste comedy van de 20ste eeuw. Nu viert de serie haar 50ste verjaardag. Bedenker John Cleese (85) baseerde de knotsgekke verwickelingen op eigen ervaringen met een onbeschofte hoteleigenaar.

LEEF // 4-5